

Briselē, 22.5.2018.
COM(2018) 269 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

*Jauniešu iesaistīšanās, saiknes veidošana un iespēju veicināšana: jauna ES jaunatnes
stratēģija*

{SWD(2018) 168 final} - {SWD(2018) 169 final}

1. Ceļā uz jaunu ES jaunatnes stratēģiju

Jaunieši vēlas kontrolēt savu dzīvi, sadarboties ar citiem cilvēkiem un atbalstīt viņus. Tomēr daudzi saskaras ar neskaidrībām par savu nākotni sakarā ar tehnoloģiskajām pārmaiņām, demogrāfiskajām tendencēm, diskrimināciju, sociālo atstumtību, viltus ziņām un populismu, kuru ietekme uz darbvietām, prasmēm vai mūsu demokrātiju darbības veidu vēl nav zināma. Vairāk nekā jebkad agrāk jauniešiem ir nepieciešams būt noturīgiem un spējīgiem pielāgoties šīm problēmām. Viņiem būtu jāapgūst vajadzīgās prasmes, lai veicinātu pārtikušu, demokrātisku un vienotu sabiedrību Eiropā un ārpus tās. Mūsdienu savstarpēji saistītajā pasaulē daudzi jaunieši ir noraizējušies par tādiem globāliem jautājumiem kā klimata pārmaiņas vai miers un drošība.

Neraugoties uz ekonomikas augšupeju un bezdarba samazināšanos, joprojām pastāv nevienlīdzība, tostarp paaudžu starpā. Pirmo reizi kopš Otrā pasaules kara pastāv reāls risks, ka mūsdienu jaunās paaudzes labklājība būs mazāka nekā viņu vecākiem.¹ 29 % jauniešu vecumā no 16 līdz 29 gadiem ir pakļauti nabadzības vai sociālās atstumtības riskam, un 11,6 % jauniešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*)², savukārt 15,9 % šīs vecuma grupas jauniešu ir bezdarbnieki, kas divas reizes pārsniedz visu iedzīvotāju vidējo rādītāju. Sociāli ekonomiskā un demokrātiskā atstumtība ir cieši saistītas.³ Jaunieši, kas cīnās ar nelabvēlīgiem apstākļiem, parasti ir mazāk aktīvi pilsoņi un mazāk uzticas iestādēm. Viņi arī gūst mazāku labumu no mobilitātes pieredzes, tostarp no programmas “Erasmus+”.

Eiropa nevar atļauties izšķērdētus talantus, sociālo atstumtību vai distancēšanos jauniešu vidū. Jauniešiem vajadzētu būt ne tikai savas dzīves arhitektiem, bet viņiem arī būtu jāveicina pozitīvas pārmaiņas sabiedrībā. Jaunais Eiropas Solidaritātes korpusš liecina par daudzu jauno eiropiešu vēlmi paust solidaritāti cilvēkiem un vietām, kam tā ir nepieciešama, un tā ir galvenā vērtība, kas ir Eiropas sadarbības pamatā.

ES vadītāji 2016. gadā apstiprināja nepieciešamību rīkoties, lai atbalstītu jaunatni.⁴ Bratislavas ceļvedī⁵ viņi apņēmas radīt labākas iespējas jauniešiem un pēc tam turpināja īstenot šo mērķi, piemēram, strādājot pie Eiropas izglītības telpas īstenošanas⁶.

Lai jaunieši varētu pilnībā izmantot ES pasākumu priekšrocības, tiem ir jāatspoguļo viņu centieni, radošums un talanti. Savukārt jaunieši bagātina ES centienus: šī paaudze ir visizglītotākā un viena no radošākajām paaudzēm informācijas un komunikācijas tehnoloģiju un sociālo plašsaziņas līdzekļu izmantošanas ziņā.

ES jau kopš 2002. gada ir īstenojusi īpašu ES jaunatnes politikas sadarbību, kuras pamatā ir aktīvas līdzdalības un iespēju vienlīdzīgas pieejamības principi, sinerģijā ar citām politikas jomām, kas vērstas uz jauniešiem, piemēram, ar izglītību un nodarbinātību. Sadarbība veicināja politikas un likumdošanas izmaiņas dalībvalstīs un sekmēja jauniešu organizāciju veikspējas stiprināšanu. Tomēr svarīgas problēmas joprojām nav atrisinātas, piemēram, lielāka jauniešu skaita iesaistīšana no daudzveidīgākām ģimenēm, tostarp tādām, kurām ir mazāk iespēju, un labāka informētība vietējā līmenī.

¹ Baltā grāmata par Eiropas nākotni, 2017. gada marts.

² Eurostat, 2016. gads.

³ Eurofound – sadaļa par NEET: <https://www.eurofound.europa.eu/topic/NEETs>.

⁴ Komisijas paziņojums “Ieguldījums Eiropas jaunatnē” (COM(2016) 940).

⁵ <http://www.consilium.europa.eu/media/21247/160916-bratislava-declaration-and-roadmap-lv.pdf>.

⁶ https://ec.europa.eu/commission/news/towards-european-education-area-2025-2017-nov-14_en.

Jaunu sieviešu un vīriešu iesaistīšana un viņu tiesību nodrošināšana ļautu jaunatnes politikai sekmīgi īstenot kontinenta redzējumu, kurā jaunieši var izmantot iespējas un saistīt sevi ar Eiropas vērtībām, kā izklāstīts Komisijas paziņojumā “Eiropas identitātes stiprināšana ar izglītību un kultūru”⁷.

Atjaunota ES jaunatnes sadarbība var palīdzēt pārvarēt pašreizējo līdzdalības paradoksus. Jaunieši izrāda interesi par politiku⁸ un ir sociāli aktīvi: 53 % iesaistās organizētās darbībās, gandrīz trešdaļa ir aktīvi brīvprātīgie, un pārējie sniedz savu atbalstu, piesaistot plašsaziņas līdzekļu uzmanību vai ar patērētāju izvēli. Tomēr parasti viņi atsakās no tradicionālajiem līdzdalības veidiem. Jaunieši, kuri ir paļauti sociālās atstumtības riskam, ir nepietiekami pārstāvēti visās jomās. Lēmumu pieņēmējiem jāpanāk, lai līdzdalība kļūst par reālu iespēju visiem jauniešiem: nodrošinot viņu labā īstenoto darbību pārredzamību, uzrunājot jauniešus ar viņiem tīkamāko kanālu (piemēram, sociālo plašsaziņas līdzekļu) starpniecību un veicinot viņu iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā.

Komisija 2016. gada decembra paziņojumā⁹ ir apņēmusies veicināt jauniešu līdzdalību pēc 2018. gada. Savukārt Padome aicinājusi “uzturēt un veicināt efektīvu Eiropas sadarbību jaunatnes jomā pēc 2018. gada”¹⁰.

Tādējādi Komisija ierosina jaunu ES jaunatnes stratēģiju, lai paustu Komisijas un dalībvalstu kopīgo apņemšanos īstenot šo politiku, pilnībā ievērojot subsidiaritātes principu. Lai vēl efektīvāk saskaņotu jaunatnes politiku ar ES finansējumu, kas atbalsta tās mērķus, stratēģijai vajadzētu būt spēkā līdz nākamās daudzgadu finanšu shēmas beigām. Tās prioritātes balstās uz stabiliem datu avotiem¹¹, ārēju novērtējumu¹², Eiropas iestāžu pausto nostāju un apspriedēm, kas 2017. gadā tika veiktas kā daļa no “Klausīšanās gada”¹³ un no “Jaunā vēstījuma par Eiropu”¹⁴. Tajās vienprātīgi uzsvērts, ka ES jaunatnes sadarbība ir devusi taustāmus ieguvumus, un norādīts uz tās potenciālu. Jaunā stratēģija balstīsies uz iepriekšējās stratēģijas sasniegumiem, uzlabojot tās pieejamību, redzamību un ietekmi, lai nodrošinātu jauniešu labāku līdzdalību.

Galveno darbību kopsavilkums

- Uzlabot **starpnozaru sadarbību** visās politikas jomās, tostarp izmantojot **ES jaunatnes koordinatoru**, lai sniegtu jauniešiem iespēju piedalīties ES politikas veidošanā.
- **Sekot līdzi** ES izdevumiem jaunatnei.
- Uzsākt jaunu un iekļaujošāku **ES un jaunatnes dialogu**, pievēršot lielāku uzmanību jauniešiem ar mazākām iespējām.
- Novērst šķēršļus un **veicināt brīvprātīgā darba un solidaritātes mobilitāti**.

⁷ Komisijas paziņojums “Eiropas identitātes stiprināšana ar izglītību un kultūru” (COM(2017) 673).

⁸ *Flash Eurobarometer 455*.

⁹ Komisijas paziņojums “Ieguldījums Eiropas jaunatnē” (COM(2016) 940).

¹⁰ Padomes 2017. gada maija secinājumi par stratēģiskām perspektīvām Eiropas sadarbībai jaunatnes jomā pēc 2018. gada.

¹¹ *Flash Eurobarometer 455*; Eurostat (<http://ec.europa.eu/eurostat/web/youth/data/database>).

¹² SWD(2017) 280 un SWD(2017) 281 par ES jaunatnes stratēģijas novērtējumu.

¹³ Dalībvalstu, Eiropas Parlamenta, Eiropas Reģionu komitejas un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumi, kā arī strukturētā dialoga, mērķgrupu, tiešsaistes konsultāciju un ieinteresēto personu konferences rezultāti. Skatīt pievienoto dienestu darba dokumentu par rezultātiem, kas gūti, izmantojot atvērto koordinācijas metodi jaunatnes jomā (2010.–2018. g.).

¹⁴ http://europa.eu/youth/have-your-say/new-narrative-for-europe_en.

- Īstenot **programmu darbam ar jaunatni**, lai palielinātu neformālās mācīšanās atzīšanu.
- Nostiprināt saikni starp ES jaunatnes politiku un saistītām ES programmām (**“Erasmus+” un Eiropas Solidaritātes korpuss**).

2. Iesaistīšanās. Saiknes veidošana. Iespēju veicināšana.

ES jaunatnes sadarbība maksimāli izmanto jaunatnes politikas potenciālu. Tā var veicināt jaunatnes līdzdalību demokrātiskajā dzīvē saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 165. pantu. Turklāt tā var atbalstīt sociālo iesaistīšanos, kā arī pilsoniskās un sociāli izglītojošās darbības (darbs ar jaunatni), kas jauniešiem sniedz dzīvesprasmes un kalpo kā saikne ar sabiedrību, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošiem jauniešiem.

Turpmākajos gados stratēģijai būs šādi mērķi:

- ļaut jauniešiem būt **savas dzīves arhitektiem, pilnveidot savu izturētspēju** un sniegt viņiem dzīvesprasmes, lai viņi spētu pielāgoties mainīgajai pasaulei;
- mudināt jauniešus kļūt par **aktīviem pilsoņiem, Eiropas sabiedrības solidaritātes un pozitīvu pārmaiņu veicinātājiem**, iedvesmojoties no ES vērtībām un Eiropas identitātes;
- palīdzēt novērst **jauniešu sociālo atstumtību**;
- uzlabot **politisko lēmumu ietekmi uz jauniešiem** ar dialoga palīdzību un risinot viņu vajadzības dažādās nozarēs.

Šajā nolūkā sadarbība jaunatnes politikas jomā virzīs darbības, kas apvienotas trīs “darbības jomās”.

IESAISTĪŠANĀS: jaunatnes līdzdalības veicināšana demokrātiskajā dzīvē.

SAIKNES VEIDOŠANA: jauniešu apvienošana visā ES un ārpus tās, lai veicinātu brīvprātīgu iesaistīšanos, mācīšanās mobilitāti, solidaritāti un starpkultūru izpratni.

IESPĒJU VEICINĀŠANA: atbalsts jaunatnes iespēju veicināšanai, nodrošinot kvalitāti, jauninājumus un darbu ar jaunatni atzīšanu.

Stratēģijā īpaša uzmanība tiks pievērsta turpmāk minētajiem jautājumiem.

Vēršanās pie visiem jauniešiem: būtu jācenšas uzlabot visu jauniešu izredzes neatkarīgi no viņu izcelsmes vai sociālā statusa. “Erasmus+” jauniešu programma ir aprīkota tā, lai vērstos pie tiem jauniešiem, kuriem ir mazāk iespēju, un viņu īpatsvars pārsniedz 36 % no programmas atbalsta saņēmējiem¹⁵. Tomēr ir jāpieliek vēl vairāk pūļu, lai ES jaunatnes politika un programma “Erasmus+” būtu patiesi iekļaujošas.

Pārrobežu līmeņi no globālā līdz vietējam: jaunieši ir apņēmušies risināt globālās problēmas, jo īpaši ilgtermiņīgās attīstības mērķus. Savukārt jaunatnes iespēju veicināšana sākas vietējā līmenī un ir atkarīga no jauniešu daudzveidīgās situācijas. ES jaunatnes sadarbībai būtu nepieciešama labāka saikne ar politikas veidotājiem un praktiķiem reģionālā un vietējā līmenī un būtu jāveicina jaunatnes vietējās iniciatīvas.

¹⁵ “Erasmus+” 2016. gada pārskats.

...un virtuālā pasaule: digitālās tehnoloģijas ir daudzējādā ziņā revolucionizējušas jauniešu dzīvi, un politikas jomām ir jāņem vērā gan iespējas, gan izaicinājumi, izmantojot sociālo plašsaziņas līdzekļu potenciālu, nodrošinot jauniešiem digitālās prasmes, veicinot kritisko domāšanu un plašsaziņas līdzekļu lietotprasmī.

2.1. IESAISTĪŠANĀS

Ņemot vērā pārdomas par Eiropas nākotni, tagad ir laiks **uzklausīt jauniešus un veicināt viņu iespējas** pārvērst savus sapņus par realitāti.

Daudzi vēlas iesaistīties politiskajā dzīvē un gaida, lai viņu viedoklis tiktu ņemts vērā. Lai gan jaunieši bieži vien ir mazāk iesaistīti balsošanā vai politiskās partijās nekā vecāka gadagājuma grupas, viņi pauž interesi par politiku un ļoti pozitīvu attieksmi pret ES. ES pilsoņa piederības sajūta ir spēcīgāk izteikta cilvēkiem, kas dzimuši pēc 1980. gada (73 %), salīdzinājumā ar tiem, kas dzimuši pirms 1946. gada (54 %)¹⁶. Kā uzsvērts 2017. gada ziņojumā par ES pilsonību¹⁷, jaunatnes iesaistīšanai ir izšķirīga nozīme, ņemot vērā Eiropas Parlamenta 2019. gada vēlēšanas.

ES jaunatnes politika šodien sadarbojas ar jauniešiem, izmantojot strukturēto dialogu¹⁸, kas kopš 2010. gada ir ļāvis uzrunāt vairāk nekā 200 000 cilvēku. Lai gan tas ir kļuvis par ietekmīgu instrumentu, Komisija aicina spert nākamo soli un atjaunot to. Pamatojoties uz pieredzi, kas gūta no “Jaunā vēstījuma par Eiropu”, tam vajadzētu **paplašināt savu izplatību** ārpus tām jaunatnes organizācijām, kas aktīvi darbojas ES jautājumos, un aptvert daudzveidīgāku auditoriju, tostarp vietējā līmenī. Tam būtu mērķtiecīgāk jāvērsas pie nelabvēlīgā situācijā esošām grupām, piemēram, izmantojot “Erasmus+” iekļaušanas un daudzveidības stratēģiju¹⁹, vienlaikus izmantojot jauno ekspertu un pētnieku zināšanas. Papildus novērtētajām ES jaunatnes konferencēm un sanāksmēm ES un jaunatnes dialogs **ietvers jaunus un alternatīvus līdzdalības veidus, tostarp tiešsaistes kampaņas, konsultācijas, izmantojot digitālās platformas, kas savienotas ar Eiropas Jaunatnes portālu.** Dialogs tiks koordinēts ES līmenī, iesaistot jauniešus visos līmeņos, un to atbalstīs nacionālās darba grupas, nodrošinot labāku uzraudzību. Attiecībā uz ietekmi tam jābūt **pārredzamam un redzamam**. Lai jaunieši varētu veidot savu viedokli, pamatojoties uz faktiem un argumentiem, būtiska nozīme ir kvalitatīvas informācijas pieejamībai.

ES līmeņa sadarbība būs vērsta uz šādām darbībām:

- **jauna ES un jaunatnes dialoga uzsākšana**, iesaistot daudzveidīgas jaunatnes balsis, lai sniegtu ieguldījumu ES politikas lēmumu pieņemšanā;
- **Eiropas Jaunatnes portāla konsolidēšana**, lai nodrošinātu jauniešiem vienotu digitālu piekļuves punktu iesaistei ES;
- **jauniešu līdzdalības sekmēšana** demokrātiskajā dzīvē, tostarp sekmējot piekļuvi kvalitatīvai informācijai, ko apstiprina uzticami avoti, un dalības veicināšana **Eiropas un citās vēlēšanās**;
- **“līdzdalības apgūšanas” atbalstīšana** un līdzdalības pasākumu popularizēšana visā Eiropā un ārpus tās, izmantojot “Erasmus+”.

¹⁶ Standard Eurobarometer 86, 2016. gads.

¹⁷ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-118_lv.htm.

¹⁸ Strukturēts dialogs ir jaunatnes konsultatīvais process saskaņā ar 2010.–2018. gada stratēģiju.

¹⁹ http://ec.europa.eu/assets/eac/youth/library/reports/inclusion-diversity-strategy_en.pdf.

Dalībvalstis ir aicinātas vērst uzmanību uz šādām darbībām:

- **veicināt dialogu un līdzdalības mehānismus visos lēmumu pieņemšanas līmeņos**, piemēram, iesaistot jaunatnes padomes, pievēršot īpašu uzmanību atgriezeniskās saites mehānismiem un vēršoties pie jauniešiem ar dažādu izcelsmi. Tas varētu ietvert atbalstu valsts iestādēm, lai tās varētu īstenot jauniešu praktisku līdzdalību, piemēram, izmantojot instrumentu kopumus;
- **veicināt jauniešu sociālo un pilsonisko līdz dalību** tostarp dalību jauniešu organizācijās vai tiešsaistes aktivitātē;
- **palīdzēt jauniešiem sagatavoties līdzdalībai**, organizējot darbu ar jaunatni, jaunatnes parlamentus vai simulācijas, darbības, kas vērstas uz pilsonisko izglītību un plašsaziņas līdzekļu lietotprasmi sinerģijā ar formālo izglītību un valsts iestādēm;
- **izpētīt inovatīvus un alternatīvus demokrātiskās līdzdalības veidus**;
- **izmantot instrumentus, lai veicinātu debates** par ES, piemēram, instrumentu kopumu, kas izstrādāts saskaņā ar iniciatīvu “Jaunais vēstījums par Eiropu”.

2.2. SAIKNES VEIDOŠANA

Jaunatnes stratēģija nodrošinās jauniešiem **iespējas** nepastarpināti īstenot pieredzes apmaiņu, sadarbību un pilsonisko darbību Eiropas kontekstā.

“Erasmus+”, kas ir viens no veiksmīgākajiem ES instrumentiem, palīdz jauniešiem paplašināt savu redzesloku un veidot sadarbību visā kontinentā un ārpus tā. No 2014. līdz 2020. gadam vairāk nekā 500 000 dalībnieku

būs guvuši pieredzi un prasmes ārvalstīs, pateicoties jauniešu apmaiņas programmām un brīvprātīgajam darbam. “Erasmus+” virtuālās apmaiņas programmas²⁰ nodrošina dialogu starp jauniešiem ES un Vidusjūras reģiona dienvidu valstīs. Šāda pieredze uzlabo nodarbinātības iespējas un palīdz attīstīt izpratni par Eiropas vērtībām un toleranci²¹. ES būtu **jāpaplašina inovatīvi veidi, kā apvienot jauniešus**, izmantojot labi pārbaudītus formātus, piemēram, jaunatnes apmaiņu un sadarbību starp jaunatnes organizācijām.

Jaunieši arvien vairāk iesaistās brīvprātīgajā darbā²², taču tikai 8 % to dara ārvalstīs. ES ir atbalstījusi brīvprātīgo darbu vairāk nekā 20 gadus. Šo atbalstu tagad ierosina paplašināt, lai jauniešiem piedāvātu jaunas iespējas paust solidaritāti (piemēram, darbvietas vai stažēšanos) Eiropas Solidaritātes korpusa ietvaros. Lai **pilnībā īstenotu savu potenciālu** un nodrošinātu, ka valstu sistēmas nodrošina pārrobežu pieredzi, Komisijai un dalībvalstīm būtu jāsadarbojas atbalstošas politiskās, tiesiskās un administratīvās vides jomā.

²⁰ <https://europa.eu/youth/erasmusvirtual>.

²¹ http://www.researchyouth.net/documents/ray_policybrief_2014.pdf.

²² Pēdējo 12 mēnešu laikā 31 % jauniešu ir piedalījušies brīvprātīgās darbībās (6 procentpunktu pieaugums kopš 2014. gada, Eurobarometer 455).

ES līmeņa sadarbība būs vērsta uz šādām darbībām:

- **jauniešu apvienošana visā Eiropā un ārpus tās**, ņemot vērā pieredzi, kas gūta programmā **“Eiropas jaunatne kopā”**²³, veidojot jauniešu tīklus no dažādām Eiropas daļām, **“Erasmus+” virtuālās apmaiņas programmām** un citām darbībām saskaņā ar programmu **“Erasmus+ Jaunatne”**;
- **atbalsts Eiropas Solidaritātes korpusa īstenošanai**, sadarbojoties politikas jomā un veidojot kopienas, jo īpaši **atjauninot un paplašinot 2008. gada Padomes ieteikumu par brīvprātīgo pārrobežu mobilitāti** un vēl vairāk stiprinot **Eiropas Solidaritātes korpusa portāla** potenciālu, vēršoties pie jaunatnes un palīdzot veidot kopienas;
- **līdzdalības palielināšana pārrobežu mācību mobilitātē un solidaritātē** saskaņā ar **“Erasmus+”** un **Eiropas Solidaritātes korpusu**, īpašu uzmanību pievēršot tiem jauniešiem, kuriem ir mazāk iespēju.

Dalībvalstis ir aicinātas vārst uzmanību uz šādām darbībām:

- **iedrošināt jauniešus iesaistīties solidaritātes sekmēšanā**: veicināt atbalsta shēmas un palielināt šajā jomā aktīvo organizāciju veikspēju, vairojot informētību par iespējām un sniegt informāciju par tiesībām un ieguvumiem, veicot brīvprātīgo darbu vai pilsonisko dienestu. Izstrādājot valsts shēmas, dalībvalstīm būtu jācenšas papildināt Eiropas Solidaritātes korpusu un sadarboties ar to;
- **pārskatīt un novārst juridiskos un administratīvos šķēršļus ceļā uz pārrobežu solidaritāti**: dalībvalstīm būtu jānosaka, kādi šķēršļi pastāv jauniešiem, kas vēlas iesaistīties pārrobežu brīvprātīgajā darbā (attiecībā uz sociālajiem pabalstiem, veselības apdrošināšanu utt.), un jāuzņemas novārst tos;
- **veicināt brīvprātīgā darba pieredzes atzīšanu un mācīšanās rezultātu apstiprināšanu**: prasmes, ko attīsta brīvprātīgā darba veicēji, ir pelnījušas atzīšanu darba tirgū papildus nozīmīgajai vērtībai, ko brīvprātīgo darbs sniedz sabiedrībai.

2.3. IESPĒJU VEICINĀŠANA

Darbs ar jaunatni sniedz jauniešiem unikālus ieguvumus viņu pārejā uz pieaugušo vecumu²⁴, nodrošinot viņiem drošu vidi, lai iegūtu pārliecību par sevi un mācītos neformālā veidā. Zināms, ka darbs ar jaunatni sniedz jauniešiem tādas pamatprasmes un iemaņas kā komandas darbs, vadība, starpkultūru prasmes, projektu vadība, problēmu risināšana un kritiskā domāšana. Dažos gadījumos darbs ar jaunatni ir tilts uz izglītību, apmācību vai darbu, tādējādi novēršot atstumtību.

Lai gūtu no tā labumu, ir nepieciešams **atzinīgāk novārtēt** darbā ar jaunatni iegūto neformālās mācīšanās pieredzi, kas būtu īpaši izdevīgi jauniešiem, kuri nedaudz apguvuši formālo izglītību, tādējādi uzlabojot viņu nodarbinātības iespējas un uzņēmējdarbības prasmes. Atzīšanu var uzlabot, sistemātiskāk **izmantojot kvalitatīvus rīkus**.

²³ https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/funding/european-youth-together-eacea162018_en.

²⁴ Ekspertu grupas pētījums “Darba ar jaunatni ieguldījums un neformālā un ikdienējā mācīšanās, lai risinātu problēmas, ar kurām saskaras jaunieši, jo īpaši pāreja no izglītības uz nodarbinātību”. http://ec.europa.eu/assets/eac/youth/library/reports/contribution-youth-work-summary_en.pdf

No otras puses, pašiem jaunatnes darbiniekiem ir jāpielāgojas mainīgajām jauniešu vajadzībām un paradumiem un **tehnoloģiskajām pārmaiņām**. Jaunatnes darbiniekiem ir jāuzlabo savas prasmes, lai izprastu problēmas, ar kurām jaunieši saskaras tiešsaistē, un jāizmanto jaunas iespējas, ko piedāvā digitālā apmācība, saskaņā ar Eiropas satvaru pilsoņu digitālai kompetencei²⁵ un Digitālās izglītības rīcības plānu²⁶. Darbs ar jaunatni ir cietis no finansējuma samazināšanas daudzās Eiropas daļās²⁷, tāpēc šāda ieguldījuma nodrošināšana bieži vien ir grūts uzdevums.

ES līmeņa sadarbība būs vērsta uz programmas darbam ar jaunatni īstenošanu ar mērķi uzlabot kvalitāti, sekmēt inovācijas un darba ar jaunatni atzīšanu:

- izstrādāt un izplatīt **praktiskus līdzekļus** kvalitatīvam darbam ar jaunatni;
- atbalstīt vietēja līmeņa iniciatīvas, kas vērstas uz **darba ar jaunatni atzīšanu, inovāciju un spēju attīstīšanu “Erasmus+”** ietvaros;
- atbalstīt savstarpēju mācīšanos un pierādījumus, kas balstās uz **digitālo darbu ar jaunatni, jaunatnes darbinieku prasmēm un darba ar jaunatni finansēšanu**.

Dalībvalstis ir aicinātas vērst uzmanību uz turpmāk minētajām darbībām.

- **Kvalitātes attīstība:** kvalitatīviem rīkiem un sistēmām, kas jāizmanto jaunatnes darbinieku apmācībā, jāatbilst mainīgajiem jauniešu dzīves apstākļiem, un tie jāiekļauj plašākā kvalitatīvā pieejā, lai veicinātu organizāciju iespējas.
- **Pielāgošanās digitālajām iespējām:** ar jaunatni veiktā darba struktūrai, metodēm un saziņas kanāliem vajadzētu pielāgoties digitālajai pasaulei — darbā ar jaunatni vajadzētu izmantot tehnoloģijas un pedagoģisko praksi, lai palielinātu piekļuvi un palīdzētu jauniešiem tikt galā ar digitālajiem līdzekļiem. Digitālais darbs ar jaunatni būtu jāiekļauj jaunatnes darbinieku apmācībā un, ja tādi ir, darba ar jaunatni un profesionālās kompetences standartos.
- **Atzīšanas veicināšana:** lai stiprinātu darba ar jaunatni nozīmi tajā iesaistītajiem jauniešiem, būtu jāizstrādā atbilstoši un pieņemti atzīšanas instrumenti saskaņā ar Padomes ieteikumu par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu un Prasmju attīstības programmu²⁸.
- **Vēršanās pie visiem jauniešiem, jo īpaši tiem, kuriem ir mazāk iespēju:** darbam ar jaunatni ir unikāls potenciāls, lai uzrunātu visneaizsargātākos jauniešus un risinātu viņu individuālās vajadzības.

3. Efektīva, mērķtiecīga un saskaņota īstenošana dažādās nozarēs

3.1. Darbs dažādās nozarēs

Jaunatnes stāvoklis Eiropā ir daudzveidīgs, un to raksturo problēmas, kas jārisina dažādās politikas jomās. Neraugoties uz tādām pozitīvām tendencēm kā lielāka līdzdalība augstākajā

²⁵ Pazīstams arī kā *DigComp*.

²⁶ COM(2018) 22 *final*.

²⁷ Pētījums “Strādāšana ar jauniešiem: darba ar jaunatni vērtība ES”, *ICF-GHK*, 2014. gads, Eiropas Komisija.

²⁸ “Izglītība un apmācība 2020” (2015/C 417/04), “Jaunā prasmju programma Eiropai”, COM(2016) 381.

izglītībā, izglītības priekšlaicīgas pamešanas īpatsvara un (joprojām augstā) jauniešu bezdarba līmeņa samazināšanās²⁹, joprojām pastāv lieli izaicinājumi, kas bieži vien ir savstarpēji saistīti. Tostarp ir ļoti augsts jauniešu bezdarba līmenis dažās dalībvalstīs, reģionos un grupās, pieaugoša jauniešu nabadzība, nestabila nodarbinātība, nevienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai izglītībai vai veselības problēmas.

Šajā sakarībā jauniešu bezdarba samazināšana, kā arī tādu jauniešu lielā skaita samazināšana, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*), ir bijusi ES prioritāte, ko atbalsta īpašas iniciatīvas: katru gadu vairāk nekā 3,5 miljoni jauniešu ir guvuši labumu no iniciatīvas “Garantija jauniešiem”, kas tika sākta 2013. gadā. Eiropas Sociālā fonda un Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas kopīgais tiešais ieguldījums jaunatnes nodarbinātības pasākumos 2014.–2020. gadā ir EUR 14,5 miljardi. Neraugoties uz gūto progresu, ES jaunatnes stratēģijā un ziņojumā par iniciatīvas “Garantija jauniešiem” īstenošanu dalībvalstīs tika uzsvērts, ka ir jāveido saikne starp jaunatnes un nodarbinātības jomām un efektīvāk jāvērsas pie jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*) un kas saskaras ar daudziem šķēršļiem. Turklāt Rīcības plānā trešo valstu valstspiederīgo integrācijai³⁰ un paziņojumā par bērnu migrantu aizsardzību³¹ ir atzīts, ka gados jaunu migrantu un bēgļu integrācijai ir izšķiroša nozīme.

Ne visas astoņas darbības jomas³² sniedza līdzīgi pozitīvus rezultātus; saskaņā ar novērtējumu tās bija pārāk plašas. Nevienā no dalībvalstīm netika aptvertas visas šīs jomas, jo tām nebija vienādas nozīmes.

Lai palielinātu efektivitāti, Komisija ierosina divkāršu pieeju.

1. Stiprināt jaunatnes perspektīvu visās politikas jomās ES līmenī:

- **nodrošināt to, ka jaunatnes problēmas tiek ņemtas vērā ES politikas izstrādē**, jo īpaši ar **ES jaunatnes koordinatora** palīdzību, kas būtu kontaktpersona Eiropas Komisijā un redzams atskaites punkts jauniešiem. ES jaunatnes koordinatora uzdevums būtu sniegt konsultācijas par jaunatnes politiku par šo jomu atbildīgajam Komisijas loceklim; palīdzēt nodrošināt koordinēšanu un saskaņošanu un vairost informētību par ES rīcību šajā jomā, cieši sadarbojoties ar ES iestādēm un aģentūrām, kā arī ar dalībvalstīm; kā arī paziņot ES un jaunatnes dialoga rezultātus un sniegt atsauksmes jauniešiem, tostarp izmantojot Eiropas Jaunatnes portālu un ES jaunatnes stratēģijas platformu³³;
- uzlabojot **ES rīcības pārredzamību** jauniešiem, tostarp sekojot līdzi ES izdevumiem jauniešiem³⁴;

²⁹ Pievienotais Komisijas dienestu darba dokuments par jauniešu stāvokli ES.

³⁰ COM(2016) 377.

³¹ COM(2017) 211 *final*.

³² Izglītība un apmācība, nodarbinātība un uzņēmējdarbība, veselība un labklājība, līdzdalība, brīvprātīgais darbs, sociālā integrācija, jaunatne un pasaule, radošums un kultūra.

³³ ES jaunatnes koordinators būtu dienestos strādājošs padomnieks, kuram atbalstu sniegtu par jaunatnes politiku atbildīgais ģenerāldirektorāts. Koordinatora uzdevumi būtu vadīt jauno ES un jaunatnes dialogu no Komisijas puses, izskatīt jauniešu viedokli un ES un jaunatnes dialoga rezultātus un nodot tos attiecīgajiem Komisijas dienestiem, kā arī sadarboties ar Eiropas Parlamentu un politikas veidotājiem. Koordinators būtu arī pirmā kontaktpersona jauniešiem un to pārstāvjiem un darbībā ar citiem attiecīgajiem Komisijas dienestiem vadītu jauniešiem paredzētas informācijas un saziņas darbības.

³⁴ Tas attiektos uz finansējumu, kas paredzēts privātpersonām, kā arī uz aplēšu izmantošanu, novēršot papildu administratīvo slogu saistībā ar ziņošanu un datu vākšanu attiecībā uz tādām programmām kā “Erasmus+”, Eiropas Solidaritātes korpuss, Nodarbinātības un sociālās inovācijas programma, “Apvārsnis 2020”, “Radošā

- veicinot **līdzdalības politikas veidošanas modeļus**, iesaistot jauniešus, piemēram, **jaunatnes politikas laboratorijas**³⁵;
- **atbalstot dalībvalstis jaunatnes politikas izstrādē**, apkopojot pierādījumus, kā arī ar savstarpēju mācīšanos un labas prakses apmaiņu, tostarp ar jauniem instrumentiem, piemēram, salīdzinošo izvērtēšanu un līdzbiedru konsultēšanu;
- izmantojot tādas jaunatnes sadarbības instrumentus kā savstarpēja mācīšanās, pierādījumu vākšana, koordinators vai dialogs, sniegt ieguldījumu **jaunatnes starpnozaru iniciatīvās**, piemēram, “Garantija jauniešiem”, Eiropas mācekļu tīkls³⁶ un Tartu aicinājums veicināt veselīgu dzīvesveidu³⁷.

2. Pastiprināt stratēģijas uzmanību: Komisija aicina dalībvalstis koncentrēties uz mērķtiecīgām darbībām, ar kurām ES prioritātes tiek iekļautas nacionālajā kontekstā un kuras jāidentificē **valstu rīcības plānos**.

Šiem plāniem būtu jāizmanto starpnozaru sadarbība starp jaunatni un citām politikas jomām, balstoties uz esošajiem pārvaldības mehānismiem, piemēram, kā daļa no valstu programmas “Garantija jauniešiem” īstenošanas.

Tiem būtu jānodrošina cieša saikne starp to valstu aģentūru **starpvalstu sadarbības pasākumiem**³⁸, kuras īsteno programmu “Erasmus+”, un jomām, kas noteiktas valstu rīcības plānos, lai uzlabotu saskaņotību starp politiku un programmas īstenošanu.

Starpnozaru sadarbība būtu jāpastiprina **visos lēmumu pieņemšanas līmeņos**, cenšoties panākt sinerģiju, darbību papildināmību, kā arī jaunatnes lielāku iesaistīšanu. Dalībvalstīm būtu jānodrošina jaunieši un citas ieinteresētās personas izveidot kopīgas iniciatīvas, piemēram, izglītībā, nodarbinātībā, digitālajā jomā, sportā, ilgtspējībā un starptautiskajā sadarbībā, pilnībā izmantojot ES finansējuma potenciālu.

Iniciatīvas “2017. gads — klausīšanās gads” laikā ieinteresētās personas izvirzīja šādas problēmas, kas varētu kalpot kā jomas, kurās jāintegrē darbības: izglītība un apmācība; nodarbinātība un uzņēmējdarbība; veselība, tostarp garīgā veselība; nabadzība un sociālā atstumtība; migrantu izcelsmes jauniešu integrācija³⁹; internets un plašsaziņas līdzekļu lietotprasme; ilgtspējība un klimata pārmaiņas.

3.2. Līdzdalības daudzlīmeņu pārvaldība

Pārvaldību uzlabos šādi.

Uz pierādījumiem balstīta politikas veidošana un uzraudzība: efektīva īstenošana balstās uz pārliecinošiem pierādījumiem. **Jaunatnes rādītāju panelis** ir kļuvis par vērtīgu instrumentu,

Eiropa”, “Eiropa pilsoņiem”, “Tiesības, vienlīdzība un pilsoniskums”, ES Veselības programma, “Erasmus jaunajiem uzņēmējiem” (COSME), Jaunatnes nodarbinātības iniciatīva, Eiropas strukturālie un investīciju fondi, jaunajiem lauksaimniekiem paredzētā shēma (kopējā lauksaimniecības politika), “ES palīdzības brīvprātīgais”, Eiropas Kaimiņattiecību instruments.

³⁵ Pirmā jaunatnes politikas laboratorijas diskusija ar trim kaimiņvalstīm notika 2017. gadā: <https://blogs.ec.europa.eu/eupolicylab/>.

³⁶ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1147>.

³⁷ https://ec.europa.eu/sport/news/20170922-ewos-navracsics-health-call-tartu_fr.

³⁸ “Erasmus+” valstu aģentūru organizētās darbības.

³⁹ Ārvalstīs dzimušu jauniešu un vietējo jauniešu ar ārvalstu izcelsmes vecākiem īpatsvars 2014. gadā ES bija 20 % jauniešu vecumā no 15 līdz 29 gadiem, un, ņemot vērā migrantu pieplūdumu kopš 2000. gada, paredzams, ka šis īpatsvars strauji palielināsies.

lai pārraudzītu jaunatnes situācijas tendences. ES sadarbībā papildus jāizpēta **politikas rādītāju** izmantošana stratēģijas īstenošanas uzraudzībai.⁴⁰ 2019. gadā tiks veikts ES finansētu pētījumu projektu politikas pārskats, lai iegūtu būtiskus konstatējumus par šo jomu.

Mērķtiecība un elastība: stratēģijā galvenā uzmanība tiks pievērsta kopīgām ES jaunatnes prioritātēm dalībvalstīs, vienlaikus pieļaujot elastīgumu, īstenojot integrācijas pasākumus, kas paredzēti, lai pielāgotu ES prioritātes valsts apstākļiem. Paredzams, ka Padome kopā ar Komisiju izveidos trīs gadu **ES darba plānus**.

Līdzdalības pārvaldība: jauna **platforma** veicinās lielāku ieinteresēto personu nozīmi stratēģijas īstenošanas koordinēšanā, piedāvājot iespējas apmainīties ar informāciju par darbībām un rezultātiem Komisija organizēs īpašas sanāksmes jaunatnes organizāciju, pilsoniskās sabiedrības organizāciju, ES iestāžu un sociālo partneru pārstāvjiem.

Racionalizēta ziņošana un novērtēšana: Komisija ik pēc trim gadiem ziņos par īstenošanu, pamatojoties uz informāciju, ko sniedz dalībvalstis, jaunatnes vikivietne⁴¹ un rādītāji. Ziņojums ietvers informāciju par ES programmu izmantošanu politikas mērķu sasniegšanā. Komisija 2023. gadā veiks starpposma novērtējumu un, iespējams, sagatavos pārskatu 2024. gadā. Dalībvalstis tiek aicinātas rīkoties tāpat.

Savstarpēja mācīšanās un zināšanu izplatīšana: ekspertu grupas turpinās izstrādāt politikas vadlīnijas un praktiskus rīkus un dalīties ar labu praksi; stratēģija piedāvās jaunus rīkus savstarpējas mācīšanās procesam (piemēram, salīdzinošā izvērtēšana un līdzbiedru konsultēšana). Tā īstenos sistemātiskāku pieeju attiecībā uz kvalitatīvu informāciju jaunatnei, vēršanos pie jaunatnes un uz informācijas izplatīšanu, balstoties uz esošajiem tīkliem.

ES programmu un fondu mobilizēšana: stratēģija sekmēs ES programmu un fondu (piemēram, “Erasmus+”, Eiropas Solidaritātes korpuss, Eiropas strukturālie un investīciju fondi, programma “Apvārsnis 2020”, tostarp Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās darbības, “Radošā Eiropa” un to pēcteči) efektīvu izmantošanu. Komisija aicina dalībvalstis izpētīt sinerģiju starp finansējuma avotiem ES, valstu, reģionālā un vietējā līmenī.

Secinājumi un nākamie soļi

Jauniešiem ir leģitīmi mērķi attiecībā uz savu nākotni Eiropā. Savukārt Eiropai ir jāpiedāvā viņiem labākas dzīves iespējas un jārīkojas viņu interesēs.

Stratēģija veidos ciešāku saikni starp ES un jauniešiem, izmantojot iekļaujošus un digitālus dialoga veidus, nodrošinot efektīvus rezultātus ar mērķtiecīgām prioritātēm un darbībām un nodrošinot efektīvāku struktūru, kas uztvertu un izplatītu jauniešu idejas un apmainītos ar informāciju par pasākumiem, kas veikti viņu labā.

Visu to atbalstīs spēcīgāka saikne ar ES fondiem. Ar jaunatnes stratēģiju arī centīsies panākt ieinteresēto personu lielāku līdzdalību, vairāk iesaistot jauniešus un izveidojot jaunas platformas ES līmenī un ārpus tās. Prioritāšu elastīga noteikšana un īstenošana ES līmenī sekmēs stratēģijas nozīmi vietējos apstākļos, ņemot vērā visu pārvaldības līmeņu kompetenci, kā arī izmantojot Eiropas Komisijas atbalstu.

⁴⁰ Priekšlikums iekļauts Komisijas dienestu darba dokumentā par rezultātiem, kas gūti, izmantojot atvērto koordinācijas metodi.

⁴¹ <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/youthwiki>.

Komisija aicina Padomi apstiprināt ierosināto ES jaunatnes stratēģiju 2019.–2027. gadam, ņemot vērā arī jaunatnes mērķus⁴², kas tika ierosināti ES Jaunatnes konferencē 2018. gada aprīlī.

Turklāt Padome tiek aicināta pieņemt darba plānu 2019.–2021. gadam, ņemot vērā šajā paziņojumā ierosinātos pasākumus, kas izklāstīti Komisijas dienestu darba dokumentā par rezultātiem, kas gūti, izmantojot atvērto koordinācijas metodi.

⁴² <http://www.youthgoals.eu/>.